

for a living planet®

WWF
Lintulahdenkatu 10
00500 HELSINKI

Puh: (09) 7740 100
Faksi: (09) 7740 2139
www.wwf.fi, www.panda.org

Maa- ja metsätalousministeriö
Kala- ja riistaosasto
Apulaisosastopäällikkö Christian Krogell (christian.krogell@mmm.fi)
Ylitarkastaja Jussi Laanikari (jussi.laanikari@mmm.fi)
kirjaamo@mmm.fi

22.7.2011

Viite: MMM lausuntopyyntö 1.7.2011, Dnro 931/13/2011
ASIA: WWF Suomen lausunto MMM:n pyyntilupia koskevista määräyskirjeluonnoksista

WWF Suomi kiittää lausuntopyynnöstä ja toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Yleistä

Vaikka lausuntoaikaa onkin aikaisemmista vuosista vähän pidennetty, emme pidä hyvän hallintotavan mukaisena, että näin laaja ja monen uhanalaisen eläinkannan osalta hyvin merkittävä lausuntopyyntö toistuvasti lähetetään keskellä heinäkuun kesälomasesonkia. Asetusten uudenmuotoiset taustamuistiot ovat hyviä, mutta niihin olisi syytä liittää alkuperäiset RKTL:n lausunnot.

Esitetyt asetukset ja pyyntikiintiöt eivät kaikilta osin ota huomioon uuden punaisen listan¹ mukaisia uhanalaisuusluokkia: esim. karhun ja ilveksen uhanalaisuusluokka nousi vuoden 2010 tarkastelussa vaarantuneeksi, ja tämän tulisi näkyä kiintiöissä niin, että kestävä verotuksen tasoa ei uhanalaisen lajin kohdalla ylitetä. Nyt esitetyssä sekä karhun että ilveksen kiintiöt ylittävät reilusti RKTL:n arvioiman kestävä verotuksen tason. Todellisuudessa ylitys on vielä suurempi, koska esitetyissä kiintiöissä ei huomioida salametsästyksen vaikutusta osana kokonaisverotusta.

Itämeren hylkeet, yleistä

MMM:n nyt toistamiseen esittämä 30 itämerennorpan pyyntikiintiö sekä hallin pyyntikiintiön pitäminen yli tuhannessa yksilössä poikkeavat täysin muiden Itämeren maiden hyljepolitiikasta. Tämä leimaa Suomen - ainoana Itämeren maista - hylkeisiin pääsääntöisesti haittaeläimenä suhtautuvaksi maaksi.

WWF toivoo, että MMM palaa lähemmäs muiden Itämeren valtioiden linjaa ja noudattaa hylkeiden suhteen jatkossa vastuullista pyyntilupapolitiikkaa. Asiassa on kyse myös Suomen maineesta, koska hylkeiden ja erityisesti ilmastonmuutoksen uhkaaman itämerennorpan suojelupolitiikka kiinnostaa Euroopassa laajasti.

¹ Rassi, P., Hyvärinen, E., Juslén, A. & Mannerkoski, I. (toim.) 2010: Suomen lajin uhanalaisuus – Punainen kirja 2010. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki.

Itämerennorppa

IUCN:n Pinniped Specialist Group on luokitellut itämerennorpan vaarantuneeksi (vulnerable) alalajiksi hylkeiden uhanalaisuutta koskevassa tuoreessa maailmanlaajuisessa katsauksessa². Kaikki Itämeren maat ovat myös raportoineen EU:lle itämerennorpan suojelun tason epäsuotuisaksi.

Perämeren norppakanta ei ole saavuttanut Helcomin Seal Specialist Groupin asiantuntijoiden määrittelemää erittäin varovaisen pyynnin mahdollisesti sallivaa 10.000 yksilön kokoa. Syynä norpan uhanalaisuuteen on pieni ja pirstoutunut kanta, alentunut lisääntymisteho sekä leudontuvien talvien lajin lisääntymiselle aiheuttamat ongelmat.

WWF vastusti itämerennorpan kiintiöpyynnin aloittamista vuonna 2010 ja katsoo, ettei esitetyn kaltaista kiintiöön perustuvaa itämerennorpan pyyntiä tule edelleenkään sallia. Itämerennorpan suojelutilanne ei ole millään oleellisella tavalla muuttunut viime vuosina, eikä perustetta itämerennorpan kiintiöpyynnille edelleenkään ole. Lisäksi on edelleen selvittämättä itämerennorppaan kohdistuvan laittoman pyynnin ja kalanpyydysten aiheuttaman sivusaaliskuolleisuuden suuruus. Itämerennorpan kalastukselle aiheuttamista vahingoista ei myöskään ole saatu pitävää näyttöä. Jos norpan todetaan aiheuttavan merkittäviä kalastusvahinkoja, ensisijainen keino on pyydystekniikan kehittäminen ja kalastajille vahingoista maksettavat korvaukset.

WWF pitää vastuuttomana, että Suomi sallii kansainvälisesti uhanalaiseksi luokitellun ja epäsuotuisalla suojelun tasolla olevan itämerennorpan pyynnin ilman kunnollisia tieteellisiä perusteita. Pyynti vaarantaa Perämerellä elävän, Itämeren ainoan kohtuullisen kokoisena säilyneen norppakannan mahdollisimman häiriöttömän kasvun tilanteessa, jossa kasvu on ilman pyyntiäkin normaalia alempi ja koko alalajin tulevaisuus on enenevästi tämän osakannan varassa. Saaristomeren norppakanta ja muut eteläiset itämerennorpan osakannat ovat WWF:n tuoreen selvityksen³ mukaan hyvin pieniä ja uhanalaisia, ja tämä korostaa elinvoimaisen Perämeren norppakannan merkitystä.

Ruotsi ja Viro eivät salli itämerennorpan pyyntiä. WWF katsoo, ettei itämerennorpalle tule nykyisessä tilanteessa missään tapauksessa osoittaa myöskään Suomessa pyyntilupia.

Halli

MMM ehdottaa toista vuotta peräkkäin kestäättömän suurta 1050 hallin pyyntikiintiötä. Suomen metsästyslainsäädännön kattamalla alueella tavattu hallien määrä on ollut viime vuosina 3000–4000 yksilön tasolla, eikä kannassa ole viime vuosina havaittu kasvua. WWF pitää vastuuttomana, että tämän kokoisen metsästysalueen kantaan ehdotetaan yli tuhatta pyyntilupaa.

Ehdotetun suuruinen kiintiö rikkoo räikeästi metsästyslakiin kirjattua kestävänsä metsästyksen periaatetta. Ahvenanmaa on jo myöntänyt vuodelle 2011 450 harmaahylkeen pyyntilupaa. Näin ollen Suomen valtioneuvoston pyyntilupien määrä nousisi MMM:n ehdotuksen mukaan 1500 yksilöön, joka

² Kovacs, K. M., Aguilar, A., Auriolles, D., Burkanov, V., Campagna, C., Gales, N., Gelatt, T., Goldsworthy, S., Goodman, S. J., Hofmeyr, Greg J. G., Härkönen, T., Lowry, L., Lydersen, C., Schipper, J., Sipilä, T., Southwell, C., Stuart, S., Thompson, D. & Trillmich, F. 2011: Global threats to pinnipeds. *Marine Mammal Science*, painossa.

³ Nordström, M., Högmänder, J., Halkka, A., Keränen, S., Kunasranta, M., Nummelin, J., Miettinen, M., Niinimäki, T. & Tolvanen, P. 2011. Itämerennorppa Saaristomerellä – unohtettu uhanalainen. – Maailman luonnon säätiön WWF Suomen rahaston raportteja 28. <http://wwf.fi/mediabank/930.pdf>

vastaa kaikkien Itämeren maiden yhteisen harmaahyljekannan suurinta kestävästä pyyntimäärää. Nyt Suomi yksin (Manner-Suomi ja Ahvenanmaa) on sallimassa tämän määrän.

Kun Suomen ja Ahvenanmaan yhteinen hallin laskentakanta on noin 9 000 – 10 000 yksilöä, valtioalueen yhteinen 1500 hallin pyyntikiintiö ylittäisi myös harmaahyljekannan potentiaalisen kasvunopeuden (noin 10 % vuodessa) perusteella arvioiden räikeästi kestävästä pyynnin rajat. Ruotsin alueella on laskennoissa tavattu viime vuosina noin 10.000 hallia, mutta Ruotsi on myöntänyt vuodelle 2011 vain 230 harmaahylkeen pyyntilupaa.

Peräti 1500 hallin pyyntikiintiö Manner-Suomessa ja Ahvenanmaalla voi johtaa kannan selkeään laskuun ja levinneisyysalueen rajoittumiseen ja uhkaa siten hallin suotuisaa suojelun tasoa. WWF vaatii pyyntimäärien selkeää vähentämistä kestäväälle tasolle.

Maasuorpedot, yleistä

WWF on huolestunut MMM:n viime vuosina omaksumasta linjasta suurpetoja kohtaan: kestävästä verotuksen periaatteesta on monen lajin kohdalla niiden uhanalaisesta asemasta huolimatta luovuttu, ja kiistatta olemassa olevaan salametsästysongelmaan ei ole puututtu läheskään riittävällä tarmokkuudella.

Käytännössä pelkästään salametsästyksestä johtuen ahma on nyt luokiteltu äärimmäisen uhanalaiseksi, ja erittäin uhanalaisen suden suojelutilanne on huonontunut entisestään. Kestävästä verotuksen tason ylittämistä perustellaan monesti (erityisesti ilveksen ja karhun kohdalla) viittaamalla epämääräisesti ”sosiaalisiin vaikutuksiin”, joiden merkitys jää kuitenkin epäselväksi ja kyseenalaiseksi. Erityisesti ilveksen kohdalla poronhoitoalueen eteläpuolella nämä ”sosiaaliset vaikutukset” ja ”paikallisen väestön sietokyvyn ylittyminen” ovat WWF:n mielestä hyvin hataralla pohjalla olevia ja todennäköisesti varsin valikoituneen otoksen mielipiteisiin perustuvia väittämiä.

Lausunnolla oleva esitys ei edelleenkään ota huomioon sitä, että RKTL:n arviot kestävästä verotusmäärästä pitävät sisällään kaiken ihmisen suoraan aiheuttaman kuolleisuuden. Salametsästyksen osuus on otettava kiintiössä huomioon: laittoman pyynnin seurauksena tapettavien yksilöiden määrä on arvioitava parhaimman saatavilla olevan tiedon ja varovaisuusperiaatteen mukaan, ja tämä määrä on vähennettävä suurimmasta sallitusta saalismäärästä, jotta arvioitua kestävästä verotusta ei ylitetä eikä suotuisan suojelun tasoa vaaranneta. Näin ei esityksessä ole tehty, vaikka kaikkien suurpetojen ja erityisesti suden ja ahman osalta laittoman pyynnin tiedetään olevan hyvin merkittävä uhkatekijä. Suden kohdalla tämä on johtanut tilanteeseen, jossa jo entuudestaan erittäin uhanalaiseksi luokiteltu kanta on hälyttävästi edelleen pienentynyt, ja lajin suotuisasta suojelun tasosta ollaan kaukana suden hävittyä harjoitetun politiikan seurauksena lisääntyvänä lajina Lapista lähes kokonaan.

Kunnollista viranomais selvitystä suurpetojen laittomasta pyynnistä ei Suomessa ole edelleenkään tehty, mikä on WWF:n mielestä osoitus siitä, että todettuun ongelmaan ei hallinnon tasolla ole haluttu puuttua. Tällaisen selvityksen tekemisillä on kiire mm. tulevien vuosien pyyntikiintiöpäätösten pohjaksi.

Susi

Susi on erittäin uhanalainen (EN) laji, jonka kohdalla suotuisan suojelutason tavoittaminen sekä salametsästyksen vaikutus on erityisesti pidettävä mielessä poikkeuslupia myönnettäessä. Erittäin uhanalaisesta asemastaan huolimatta susikanta on edelleen pienentynyt, vaikka asetuksen taustamuistiossa annetaankin harhaanjohtavasti ymmärtää, että kanta olisi usean vuoden taantuman jälkeen kääntynyt kasvuun.

RKTL:n arvion mukaan Suomessa oli kevättalvella 2011 noin 135-145 sutta. Tämä on luotettavin ja käyttökelpoisin susikannan koon arvio, johon päätelmät kannan kehityksestä tulisi perustaa. Jos kuitenkin halutaan – kuten muistiossa on tehty – käyttää arvioissa spekulatiivista kuluvaan kesän poikastuottoa ja kannan kokoa lisääntymiskauden jälkeen, on vertailu tehtävä edellisen vuoden vastaavaan lukuun. MMM:n muistion mukaan RKTL:n arvio vuoden 2011 lisääntymiskauden jälkeiseksi susikannaksi on 185 – 205 yksilöä. Vuoden 2010 arvio ennen metsästysvuotta 2010-2011 oli 200-240 sutta. Arvioiden keskiarvoja käyttäen arvioitu kanta on siis edelleen vuodessa pienentynyt noin 220 yksilöstä noin 195 yksilöön eli yli 10 % vuoden aikana, mikä on prosentuaalisesti ja kannan pienuus huomioiden hyvin huolestuttava kehitys. Kannan pieneneminen edelleen erittäin uhanalaisesta asemastaan huolimatta on osoitus viime vuosina harjoitetun susipolitiikan epäonnistumisesta.

Kuten asetuksen taustamuistiossa oikein todetaan, susien vähäisestä lukumäärästä johtuen samansuuruinen susisaalis voi johtaa toisistaan suuresti poikkeaviin kehityssuuntiin susien määrässä: poiston vaikutus riippuu saaliiksi päätyvien susien iästä, sukupuolesta ja lisääntymisbiologisesta asemasta susiyhteisössä. RKTL on arvioinut (elinvoimaisen) susikannan vähentymättä kestävä 30 % vuotuisen poistuman. Suomen susikannan nykyisessä tilanteessa kannan pienuus, hajanaisuus ja uhanalaisuus sekä edellä viitattu sattuman vaikutus huomioon ottaen 30% poistuma ei välttämättä ole kestävä. Näin ollen varovaisuusperiaatetta olisi noudatettava, ja pyyntikiintiön olisi oltava (myös laitton pyynti huomioon ottaen) nyt esitettyä (20 sutta) pienempi, jotta kanta saadaan jälleen nopeasti aitoon kasvuun.

Tämänkertaisessa esityksessä ei ehdotettua suurinta sallittua saalismäärää (20 sutta) ole jaettu kannanhoidollisten alueiden kesken. Tämä ei saa johtaa siihen, että merkittävä osa kiintiöstä käytettäisiin jollakin osa-alueella ylittäen alueellisen kestävä verotuksen tason. Tämä riski on ennen kaikkea olemassa poronhoitoalueella, jolta tullaan todennäköisesti hakemaan tulevan metsästysvuotena runsaasti suden kaatolupia porovahinkoihin vedoten. Poronhoitoalueen susikanta on ennakoitu poikastuotanto mukaan lukienkin RKTL:n arvion mukaan vain 20-25 yksilöä, joten siellä jo 7-8 lupaa ylittäisi salametsästyksen huomioon ottaen kestävä verotuksen tason. Näin ollen WWF esittää, että valtakunnallisen suurimman sallitun saalismäärän lisäksi asetuksessa määritellään myös kannanhoitoalueittain suurimmat sallitut määrät, kuten mm. karhun kohdalla onkin tehty.

Suomen susikannan hoitosuunnitelman (2005) mukaan tavoitteena on suden suotuisa suojelutaso. Tämä tarkoittaa, että laji pystyy pitkällä aikavälillä selviytymään luonnollisten elinympäristöjensä elinkelpoisena osana, ja että lajin luontainen levinneisyysalue ei pienene. Poronhoitoalueella suden hoitosuunnitelman tavoitteena on myös turvata susien liikkuminen Suomen kautta Skandinavian ja Venäjän välillä. Nyt harjoitettava politiikka, jossa suden ei sallita asettua ja lisääntyä Lapissa edes suurilla luonnonsuojelualueilla, on räikeästi ristiriidassa hoitosuunnitelmassa asetettujen tavoitteen kanssa. Kiireiseksi tavoitteeksi on asetettava suden palauttaminen vakituisesti lisääntyvänä lajina Lapin suurille luonnonsuojelualueille. Näin ollen suden pyyntilupia ei tule myöntää lainkaan luonnonsuojelualueille Lapissakaan.

Ilves

Tänä vuonna MMM näyttää siirtyneen käytäntöön, että ilveksenkin kohdalla myös ns. kannanhoidollisten lupien kiintiö määritellään jo yhtä aikaa muiden suurpetojen pyyntikiintiöiden kanssa. Tämä on aiempaa selkeämpi käytäntö ja parannus.

Uusimmassa uhanalaisuustarkastelussa ilves luokiteltiin vaarantuneeksi lajiksi, vaikka ilveskanta on viime vuodet ilahduttavasti kasvanut. MMM:n esitys tarkoittaisi ilveskannan kestäväen verotuksen tason roimaa ylittämistä koko maassa, ja alueellisesti tarkasteltuna mm. poronhoitoalueella jopa 100 % ylitystä RKTL:n arvioimaan kestäväen tasoon verrattuna. Lisäksi on huomattava, että luvuissa ei vielä ole mukana salametsästyksen ja liikennekuolemien aiheuttamaa poistumaa siltä osin kun tapaukset eivät tule lupaviranomaisen tietoon ajoissa.

Viitaten siihen, mitä yllä olemme esittäneet ilveksen väitetyistä ”sosiaalisista vaikutuksista” ja muistion perusteluissakin mainituista tarkemmin määrittelemättömistä ”ilveksen läsnäolosta aiheutuvista haitoista”, WWF ei pidä perusteltuna MMM:n tavoitetta pyrkiä hidastamaan ilveskannan kasvua. Vaikka ilvesvastaista asennetta paikoin osalla väestöä esiintyisikin, on sen taustalla olevat tekijät selvitetävä ja jo luontodirektiivinkin mukaan ensin etsittävä muita ratkaisuja kuin metsästyksen lisääminen. Erityisesti poronhoitoalueen eteläpuoleisessa Suomessa ilveskannan vähentämiseen kestäväen tason ylittävällä metsästyksellä vedoten väestön sietokyvyn alentumiseen tms. ”sosiaaliin syihin” ei ole WWF:n mielestä perusteltua.

Poronhoitoalueen eteläpuolisessa Suomessa ilveksen kotieläintaloudelle aiheuttamat vahingot ovat erittäin vähäisiä, eikä ilves myöskään ole millään lailla vaaraksi ihmisille. Ilvesvastaista asennetta voi olettaa esiintyvän metsästäjäkunnassa; saatetaan ajatella, että ilves ja metsästäjät kilpailevat samasta saaliista (esim. valkohäntäkauriista ja metsäkauriista). Tällöin täytyy kuitenkin muistaa, että valkohäntäkauris on Suomessa ihmisen tuoma vieraslaji, kun taas ilves on arvokas osa luontaista lajistoaamme. Lisäksi sekä valkohäntäkauriin ja metsäkauriin kannat ovat olleet kasvussa, mikä osoittaa, että riistaa riittää sekä ilvekselle että ihmiselle. Lisäksi ilveksellä on tutkimusten mukaan merkitystä pienpetojen kantojen säätelijänä, ja tätä kautta elinvoimainen ilveskanta voi vaikuttaa suotuisasti esim. kanalintukantoihin.

WWF vaatii, että ilveksen suurimmissa sallituissa saalismäärissä on koko maassa, myös poronhoitoalueella, pysyttävä RKTL:n määrittelemässä alueellisesti kestävässä verotusmäärässä.

Poronhoitoalueella ilveksen ja muiden suurpetojen suojelun ja poronhoitoelinkeinon yhteensovittamiseksi on kiireesti ryhdyttävä tehokkaisiin toimenpiteisiin, joista WWF:n mielestä tärkein on siirtyä suurpetojen aiheuttamien porotappioiden korvaamisessa ns. reviiropohjaisen malliin, jossa korvaus maksetaan alueella elävien ja lisääntyvien suurpetojen määrän ja poikastuoton mukaan.

Karhu

Vaikka karhukanta on vuosia kehittynyt suotuisasti, on karhu uusimman uhanalaisuusarvioinnin mukaan vaarantunut laji. Huonontuneen uhanalaisuusaseman tulisi heijastua myös pyyntikiintiöissä: uhanalaisen lajin kyseessä ollessa olisi pysyttävä valtakunnallisesti ja alueellisesti kestävän verotuksen tasolla ainakin siihen asti, kunnes laji ei enää ole uhanalainen. Lisäksi, kuten ilveksenkin kohdalla, muistiossa viitataan keskeisenä perusteena (poronhoitoalueen eteläpuolisessa Suomessa) karhun sosiaalisiin vaikutuksiin esittämättä kuitenkaan asiasta kunnollisia ja kattaviin selvityksiin pohjautuvia perusteita.

WWF esittää, että karhun pyyntikiintiöt asetetaan valtakunnallisesti ja osa-alueittain RKTL:n arvioiman kestävän verotuksen tason mukaisiksi. Lupien valtaosan myöntäminen vakiintuneen kannan alueelle on oikea painotus, mutta levittäytymisvyöhykkeelle ja kehittyvän kannan alueelle tulee WWF:n mielestä myöntää vain vahinkoperusteisia lupia, joille on hyvä varata oma kiintiönsä, kuten esityksessä on tehtykin.

Saukko

Kuten asetuksen taustamuistiossa todetaan, Suomen saukkokannaksi arvioidaan karkeasti 2500 yksilöä, eikä saukkokanta ole vahvimmillakaan alueillaan erityisen runsas. Näin ollen RKTL:n suosituksen mukaan saukon pyyntilupien myöntämisessä tulee noudattaa pidättyvyyttä. Edelleen RKTL:n lausunnon mukaan saukko ei esiinny vielääkään ainakaan mainittavassa määrin entisillä asuinalueillaan merensaaristoissa, ja rannikkoon rajoittuvilla alueilla saukkokannan tulisi antaa vahvistua selvästi. Näiden tavoitteiden tulisi näkyä asetuksessa niin, että rannikkoalueille ei myönnetä lupia lainkaan.

Koko maan saukkokannan arvioituun kokoon nähden ehdotetut suurimmat sallitut saalismäärät ovat kohtuullisella tasolla, mutta koska luonnonvesistöissä saukko ei aiheuta haittaa kala- tai rapukannoille, tulee myönnettävät luvat tarkasti kohdentaa vain kalan- tai ravunkasvatukselle kasvatusaltaissa merkittävää haittaa aiheuttaviin yksilöihin. Tämä tulisi kirjata asetukseen. Jokaisessa tapauksessa on jo lupaa haettaessa selvítettävä, miksi kasvatusaltaiden saukonpitävä aitaaminen tai muu ratkaisu aiheutuvan erityisen merkittävän vahingon estämiseksi ei ole mahdollinen. Kasvatusaltaiden aitaaminen saukonpitävästi on myös kalankasvatuksen kannalta kestävämpi ratkaisu, sillä metsästämyllä poistetun saukon tilalle saapuu usein uusi saukko.

Euroopanmajava

WWF pitää 250 pyyntiluvan (= yli 10% kannasta) kiintiötä Satakunnan riistanhoitopiirissä liian suurena määränä, koska tavoiteltavaa on euroopanmajavan levittäytyminen uusille alueille.

Helsinki 22.7.2011

WWF Suomi

Jari Luukkonen
suojelujohtaja

Petteri Tolvanen
ohjelmapäällikkö